Aan:
Raad van Bestuur Alliander
t.a.v. de heer F.D. Schut
Utrechtseweg 68
6812 AH Arnhem

Onderwerp: prioritering programma NuLelie
Opsteller: Jack van der Wal
Contact: resfryslân@leeuwarden.nl
Datum: 2 maart 2022

Geachte heer Schut,

Na het zomerreces 2021 zijn we door u geïnformeerd over het programma NuLelie; het investeringsprogramma van Liander om de problemen van levering en teruglevering van elektriciteit in Fryslân en de Noordoostpolder op te lossen in de periode 2022-2025.
Tegelijkertijd wordt in IPO verband een advies voorbereid over een regierol van provincies in de programmering en prioritering van de uitbreidingen van de regionale energie-infrastructuur. In het najaar is in het Bestuurlijk Overleg RES het idee ontstaan om het programma NuLelie als pilot te gebruiken. Hierbij was de vraag van Liander aan de RES regio Fryslân om te adviseren bij de prioritering van een deel van de projecten die onderdeel zijn van het programma NuLelie.

Deze noodzaak tot prioritering leent zich bij uitstek voor het Programma NuLelie vanwege:
1. Dit programma wordt uitgevoerd in een afgebakende periode waarmee het elektriciteitsnet in één keer van een upgrade wordt voorzien. Anders dan bij reguliere netverzwaringen is het noodzakelijk om een volgordelijkheid aan te brengen in de vele projecten die onderdeel zijn van het programma.
2. Het is simpelweg niet mogelijk om alle projecten tegelijkertijd uit te voeren. Dit komt mede door het grote tekort aan technisch personeel waar de hele technische sector mee te maken heeft.

Gezamenlijk zijn we als Friese overheden en Liander via de Taskforce Energienetwerk Fryslân met dit vraagstuk aan de slag gegaan. Daarbij hebben we inzicht gekregen in de achtergronden van het programma NuLelie en de complexiteit die het prioriteren van projecten met zich meebrengt. Wij willen daar een aantal constateringen uitlichten.

- Van de 62 NuLelie projecten die uitgevoerd worden in Fryslân, ligt de planning van 40 projecten vast vanwege technische afhankelijkheden.
- De te prioriteren 22 projecten liggen in drie verschillende deelgebieden, die apart van elkaar worden aanbesteed. Daardoor kan alleen per deelgebied worden geprioriteerd.
- De prioritering wordt bemoeilijkt doordat het oplossend vermogen van een project niet volledig inzichtelijk is. Oorzaken hiervan zijn:
  a. de lopende aanvragen van (uitbreidingen van) aansluitingen niet volledig openbaar zijn vanwege privacy wetgeving.
  b. in veel gevallen niet met zekerheid kan worden aangeven op welk moment een nieuwe woonwijk of bedrijventerrein moet zijn aangesloten.

Ondanks deze constateringen zijn wij van mening dat het prioriteren van projecten zinvol is. Met andere woorden, het is in het algemeen belang van Fryslân dat bij de uitvoering van het programma

NuLelie eerst die projecten uitgevoerd worden die de meeste impact c.q. het grootst oplossend vermogen hebben voor de Friese samenleving. Wij zijn ons bewust dat dit voor individuele gevallen tot langere wachttijden kan leiden.

Dit overwegende, komen wij tot het volgende:

1. Wij adviseren u om bij de prioritering van de 22 projecten het onderstaande afwegingskader toe te passen:
- Levering van stroom gaat boven teruglevering van stroom.
- Maatschappelijke impact van projecten, af te meten aan: betrokken woningen, betrokken bedrijven, betrokken instellingen, economische gevolgen, werkgelegenheid, oplossen acute transportbeperking(en) en betrokken terugleveringsprojecten (zon en wind), waarbij:
  - voor woningbouwprojecten geldt:
    - -datum van daadwerkelijke oplevering
    - -zicht op een onherroepelijk bestemmingsplan
  - voor bedrijventerreinen geldt:
    - -omgevingsvergunning voor bouw afgegeven
    - -grond uitgegeven
- Geografische samenhang van projecten

Het afwegingskader wordt hieronder nader toegelicht.

2. De ontwikkeling van het afwegingskader is een gezamenlijke proces geweest met gemeenten, provincie en Liander. De volgorde van uitvoering van NuLelie projecten blijft de verantwoordelijkheid van Liander.

3. De mate van acceptatie van de prioritering van projecten staat of valt met de uiteindelijke toepassing van het afwegingskader. En, maatwerk, flexibiliteit en een ordentelijke communicatie zijn daarbij heel belangrijk en maatgevend.

4. Onze rol als Friese overheden bij de uitvoering van NuLelie projecten is faciliterend. Dat wil zeggen dat wij Liander adequaat zullen helpen bij o.a. de inpassing van onder- en regelstations, vergunningverleningstrajecten en het in beeld brengen van ontwikkelingen/ambities die invloed hebben op het elektriciteitsnetwerk.

5. Wij blijven graag geïnformeerd over de uitvoering van het programma NuLelie.

Toelichting bij het afwegingskader
In dit afwegingskader gaat het leveren van elektriciteit voor het terugleveren van elektriciteit. Dit betekent dat eerst de projecten uitgevoerd worden die voornamelijk nieuwe aansluitingen voor het leveren van elektriciteit mogelijk maken, bijvoorbeeld voor woningen en bedrijven. Daarna zullen de projecten worden opgepakt die voornamelijk alleen de teruglevering van elektriciteit uit bijvoorbeeld zonne-energie faciliteren. Waar het gaat om projecten die gericht zijn op het leveren van elektriciteit zal uiteraard ook de teruglevering worden bediend in het betreffende gebied waar het project plaatsvindt. Bij deze afweging komt het RES doel van 3 TWh teruglevering in 2030 niet in gevaar. Het is de verwachting dat tegen die tijd het netwerk voldoende is toegerust op de teruglevering van deze hoeveelheid elektriciteit.

Bij maatschappelijke impact gaat het om het aantal en het type aansluitingen dat met het project wordt bediend. Hoe groter het oplossend vermogen van een project, hoe meer prioriteit het project krijgt. De criteria die hierbij gehanteerd worden zijn: betrokken woningen, betrokken bedrijven, betrokken instellingen en betrokken terugleveringsprojecten. Naast de planning van woningen en bedrijven wordt bij de prioritering ook nadrukkelijk rekening gehouden met economische gevolgen, werkgelegenheid en het oplossen van acute transportproblemen.

In enkele gevallen kan het voorkomen dat een project met een hoge prioritering in hetzelfde geografische gebied ligt als een project met een lage prioritering. Het project met de lage prioritering kan dan wel gekoppeld worden aan het project met hoge prioritering omdat dit voor de omgeving en de aannemer wenselijk kan zijn.

Tot slot
Vooruitlopend op nieuwe wetgeving over de regierol in de programmering en prioritering van de uitbreidingen van de regionale energie-infrastructuur, waarderen wij het dat u ons betrekt bij dit vraagstuk. Gezien de opgave waar we voor staan, zal onze samenwerking sterk intensiveren. Wij zien er naar uit om met u aan de energietoekomst van Fryslân te werken.

Hoogachtend,
Namens het Bestuurlijk Overleg RES Fryslân,

Sietske Poepjes,
gedeputeerde provincie Fryslân

Bert Wassink,
wethouder gemeente Leeuwarden

PS: De gemeente Súdwest-Fryslân heeft niet ingestemd met deze brief vanwege bepaalde ontwikkelingen in de gemeente. Daarover houden ze graag contact met Liander.